

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – W kierunku planu działania na rzecz czystego wodoru – wkład władz lokalnych i regionalnych w neutralną dla klimatu Europę

(2020/C 324/07)

Sprawozdawczyni:	Birgit HONÉ (DE/PES), minister spraw federalnych i europejskich oraz rozwoju regionalnego Dolnej Saksonii
Dokument źródłowy:	Opinia z inicjatywy własnej

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Znaczenie z punktu widzenia neutralnej dla klimatu UE 2050

1. Z dużym zadowoleniem przyjmuje to, że Rada Europejska zatwierdziła cel, jakim jest osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz że Komisja dąży w swoim wniosku do zapisania Europejskiego prawa o klimacie ⁽¹⁾ w prawodawstwie unijnym.
2. Podkreśla, że zwłaszcza po kryzysie związanym z COVID-19 ważne jest generowanie zrównoważonego pod względem środowiskowym i społecznym wzrostu gospodarczego. Europejski Zielony Ład ⁽²⁾ obejmujący energooszczędne i zasobooszczędne oraz przyjazne dla klimatu innowacje technologiczne i społeczne musi być jednym z kluczowych elementów ożywienia gospodarczego po epidemii COVID-19. Czysty wodór jako taka przyszłościowa technologia musi być obecnie w UE silnie promowany.
3. Z dużym zadowoleniem przyjmuje zatem, że Komisja już teraz spełni postulat z tej opinii dotyczący opracowania strategii UE dotyczącej wodoru ⁽³⁾. Ocenia również pozytywnie, że zmieniony wniosek w sprawie wieloletnich ram finansowych UE na lata 2021–2027 wraz z towarzyszącym mu planem odbudowy umożliwia w większym stopniu rozwój czystej gospodarki wodorowej, oraz wzywa Radę i Parlament Europejski, by utrzymały te możliwości w toku procesu ustawodawczego.
4. Przypomina, że cel neutralności klimatycznej oznacza całkowite przekształcenie dostaw energii elektrycznej, chłodzenia i ciepła i w szczególności wymaga głębokich zmian w przemyśle i transporcie. Koniecznych będzie wiele różnych rozwiązań technologicznych opartych na energii ze źródeł odnawialnych. Aby jednak posunąć naprzód rozwój obiecujących technologii, należy zapewnić także w ich przypadku możliwość ukierunkowanego wsparcia. Czysty wodór oraz pochodne syntetyczne produkty podstawowe i paliwa ⁽⁴⁾ będą miały zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia tego celu w przyszłości i dlatego wymagają szczególnego wsparcia. Szczególny akcent należy położyć na zielony wodór pochodzący z odnawialnych źródeł energii.
5. Jest zdania, że na tym wczesnym etapie rozwoju rynku korzystne jest otwarte podejście w odniesieniu do potencjalnych zastosowań czystego wodoru, gdyż w wielu sektorach możliwe jest realne wykorzystanie pewnych ilości czystego wodoru. Za niezbędne uważa skoncentrowanie się na obiecujących zastosowaniach w trakcie rozwoju rynku.
6. W związku z tym zwraca uwagę, że ze względu na straty wynikające z konwersji czysty wodór i e-paliwa wykazują – w porównaniu z bezpośrednim wykorzystaniem energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – mniejszą efektywność, co w perspektywie długoterminowej prawdopodobnie doprowadzi do wyższych kosztów dla wielu zastosowań. Z tego powodu w perspektywie średnio- i długoterminowej priorytetowe zastosowania czystego wodoru/e-paliw są przewidziane

⁽¹⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Komunikat Komisji – Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Zob. plan działania, Ares(2020)2722353.

⁽⁴⁾ W dalszej części odnośnie do paliw syntetycznych stosowany jest uproszczony termin „e-paliwa”.

tam, gdzie stosuje się wodór jako surowiec, lub w wypadku, gdy środki z zakresu efektywności energetycznej i elektryfikacja bezpośrednia nie stanowią rozwiązania (np. produkcja amoniaku i stali, transport ciężarowy i długodystansowy, procesy wysokotemperaturowe, sezonowe magazynowanie energii elektrycznej) oraz w tych częściach środowiska zabudowanego i systemu ciepłowniczego, gdzie pompy ciepła lub sieci ciepłownicze nie są skuteczne.

7. Proponuje, aby Komisja zbadała potencjał produkcji zielonego wodoru w UE, także w mniej rozwiniętych regionach NUTS2, i w regionach sąsiadujących (np. Bliski Wschód i Afryka Północna), ze szczególnym uwzględnieniem konkurencji w zakresie bezpośredniego wykorzystania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, ponieważ kompleksowa i szczegółowa znajomość realistycznego potencjału różnych scenariuszy stanowi istotną podstawę ekologicznej gospodarki wodorowej w Europie. Ponadto można by zbadać, w jakim stopniu niebieski wodór może być wykorzystany jako rozwiązanie przejściowe.

8. Zaleca, aby państwa członkowskie uwzględniły promowanie ekologicznej gospodarki wodorowej podczas aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w 2023 r., a także opracowały zintegrowane krajowe strategie w zakresie wodoru wraz z aktami wykonawczymi w ścisłej współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Opracowując i wdrażając te projekty, państwa członkowskie powinny ściśle współpracować z władzami lokalnymi i regionalnymi lub ich krajowymi i regionalnymi stowarzyszeniami oraz środowiskiem naukowym. Zaleca się aby każdy kraj członkowski zbadał potencjał produkcji zielonego wodoru.

Aspekty związane ze zrównoważonym rozwojem

9. Zaznacza, że w perspektywie długoterminowej zrównoważoną metodę produkcji wodoru przedstawia wyłącznie wodór, który uzyskuje się w elektrolizie wody z wykorzystaniem energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (zielony wodór). Dlatego też zielony wodór musi być centralnym elementem wysiłków podejmowanych przez UE i państwa członkowskie w kontekście rozwoju gospodarki wodorowej. Zanim jednak dostępne będą wystarczające ilości, przejściowe rozwiązania technologiczne – takie jak niebieski wodór – mogą pomóc w zmniejszeniu emisji CO₂ z produkcji wodoru. Należy przy tym zapewnić, by nie utrudniało to przechodzenia na zielony wodór w ramach rozwijania gospodarki wodorowej. Rozwiązania przejściowe muszą przynieść realne znaczące korzyści pod względem kosztów i szybkości wdrażania w odniesieniu do zielonego wodoru i nie mogą tworzyć długoterminowej zależności od obranej drogi.

10. Uważa, że konieczna jest kompleksowa i przejrzysta klasyfikacja i certyfikacja zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do wodoru/e-paliwa, a także szerokie i obowiązkowe korzystanie z opracowanych na ich podstawie certyfikatów. Rynek zielonego wodoru może się rozwijać tylko dzięki ambitnym, jednoznacznym i zróżnicowanym certyfikatom, dzięki którym możliwe jest także rozróżnienie pomiędzy niebieskim a zielonym wodorem. KR wzywa Komisję do zaangażowania się w posuwanie naprzód procesu klasyfikacji gazów w ramach Europejskiego Forum Organów Nadzoru Gazu (Forum Madryckie) i do szybkiego przedstawienia wniosku w sprawie systemu klasyfikacji i certyfikacji zgodnego z obowiązującymi przepisami w sprawie gwarancji pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym wzywa do rozważenia połączenia istniejących równoległych systemów gwarancji pochodzenia (art. 19 dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii OZE II) i certyfikatów zrównoważonego rozwoju (art. 25–31 dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii OZE II). Komisja powinna wspierać rozpowszechnianie w skali międzynarodowej mającego powstać europejskiego systemu certyfikatów/gwarancji pochodzenia.

Szczególna rola regionów

11. Podkreśla, że zielony wodór stwarza możliwość zdecentralizowanej produkcji i stosowania, a zatem może stanowić część bardziej zdecentralizowanych dostaw energii w przyszłości, zgodnie z długoterminową strategią Komisji „Czysta planeta dla wszystkich”⁽⁵⁾ wspieraną przez KR⁽⁶⁾. Zielony wodór może sprzyjać rozwojowi regionalnemu i lokalnemu, ponieważ w regionach i gminach możliwe jest tworzenie ważnych elementów łańcucha wartości, co może mieć pozytywny wpływ na zatrudnienie i MŚP. Ponadto nadmiar ciepła z produkcji zielonego wodoru może zasilać lokalne i regionalne dostawy ciepła, a wodór, powstający jako produkt uboczny w niektórych procesach, może być wykorzystywany lokalnie i regionalnie w ramach odzysku wodoru.

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wdrażanie porozumienia paryskiego poprzez innowacyjną i zrównoważoną transformację energetyczną na poziomie lokalnym i regionalnym (Dz.U. C 39 z 5.2.2020, s. 72); Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki (Dz.U. C 404 z 29.11.2019, s. 58).

12. Wyraźnie podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę we wdrażaniu gospodarki wodorowej. Wiele z nich opracowuje strategie w zakresie wodoru, programy wsparcia i konkretne projekty, np. w kontekście „europejskiego partnerstwa na rzecz dolin wodorowych” (European Hydrogen Valleys Partnership) ⁽⁷⁾. Szczegółowa znajomość lokalnych uwarunkowań, powiązania z lokalnymi podmiotami, kontrola procesów planowania i udzielania zezwoleń oraz różne regionalne i lokalne możliwości zapewniania zachęt i wsparcia, zamówienia publiczne oraz kompetencje w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego i akademickiego sprawiają, że samorządy są podmiotami niezbędnymi dla rozwoju rynku.

13. Podkreśla, że przy opracowywaniu regionalnych strategii i programów wsparcia w zakresie zielonego wodoru regiony mogą wziąć na siebie ważną rolę łącznika z myślą o zintegrowanym rozwoju regionalnych łańcuchów wartości w dziedzinie zielonego wodoru. Bliskie sąsiedztwo miejsc produkcji i wykorzystania umożliwia im w pierwszej kolejności budowę regionalnych sieci wodorowych, których zasięg można z czasem zwiększać. Scentralizowaną produkcję wodoru na dużą skalę w klastrach przemysłowych można połączyć ze zdecentralizowanym popytem ze strony przemysłu, transportu, budynków i na użytek bilansowania sieci w otoczeniu klastrów przemysłowych, na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym (łączenie sektorów). Przy tym szczególnie atrakcyjna może być lokalizacja w pobliżu portów, ponieważ w długim okresie są one korzystnie położone także z punktu widzenia importu wodoru czy e-paliw. KR wzywa Komisję Europejską, by wspierała opracowywanie i wdrażanie takich regionalnych strategii i programów w zakresie łańcuchów wartości i klastrów zielonego wodoru.

Koordinacja rozwoju rynku

14. Przypomina, że rynek zielonego wodoru nie może rozwijać się bez istotnych inwestycji, w tym inwestycji sektora prywatnego. Mogą one zostać uruchomione tylko wtedy, gdy istnieje zaufanie do długoterminowego rozwoju rynku. Ambitne i wiążące cele, jasne ramy prawne, wyraźna strategia i konkretny plan działania na rzecz zielonego wodoru mogą pomóc w budowaniu zaufania.

15. Wzywa Komisję, aby w zapowiadanej strategii UE w zakresie wodoru ujęła ogólnoeuropejską wizję w szczególności w zakresie zielonego wodoru na lata 2030 i 2050 oraz aby przedstawiła potencjalne możliwości w zakresie obszarów wykorzystywania zielonego wodoru, jego wprowadzenia na rynek i wspierania dalszych innowacji z uwzględnieniem zaleceń zawartych w niniejszej opinii.

16. Wzywa Komisję, by wraz z unijną strategią w zakresie wodoru przedstawiła zintegrowany plan działania, obejmujący środki nieustawodawcze i ustawodawcze, na rzecz budowy europejskiej czystej gospodarki wodorowej i rynku wewnętrznego wodoru stawiającego na pierwszym miejscu zielony wodór, który to plan będzie oparty na zaleceniach niniejszej opinii i zaleceniach strategicznego forum ds. ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania. Strategia UE w zakresie wodoru powinna obejmować ambitne cele w zakresie zdolności wytwarzania zielonego wodoru, oparte na analizie potencjału produkcyjnego poszczególnych regionów, oraz promować systematyczne rozszerzanie produkcji i zastosowania wodoru wraz z tworzeniem odpowiednich łańcuchów wartości. Powinna wносить wkład w ogólnounijną koordynację w zakresie rozwoju podaży, popytu i infrastruktury, a także w koordynację działań regulacyjnych i wsparcia na szczeblu UE, państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych, ze szczególnym uwzględnieniem przedstawionej ważnej roli łącznika, jaką odgrywają regiony w rozwijaniu skali produkcji i stosowania zielonego wodoru w ramach transformacji dotyczącej energetyki i produktów podstawowych.

17. Postrzega rozwój ekologicznej gospodarki wodorowej za filar niezbędny dla zrównoważonej polityki przemysłowej zapowiedzianej w Europejskim Zielonym Ładzie. Zwraca uwagę, że aby zielony wodór stał się konkurencyjny, konieczne jest rozwinięcie technologii elektrolizerów do skali gigawatów. Produkcja elektrolizerów w państwach członkowskich UE stwarza przy tym nowe szanse (miejsca pracy) i międzynarodowy potencjał eksportowy. KR wzywa Komisję Europejską do jej wspierania. Podkreśla znaczenie zaangażowania regionów europejskich – wraz z przemysłem – w rozwój międzysektorowych łańcuchów wartości wodoru, łączących podaż, infrastrukturę i popyt. Apeluje do Komisji, by w kontekście wdrażania nowej strategii przemysłowej dla Europy ⁽⁸⁾ wspierała wiodące rynki ekologicznych technologii i systemów wodorowych oraz ich stosowanie w odniesieniu do produkcji neutralnej dla klimatu, zwłaszcza w przemyśle stalowym, cementowym i chemicznym. Wzywa do szybkiego przyjęcia przez Komisję zapowiedzianej strategii UE na rzecz czystej stali oraz do skoncentrowania się na wykorzystaniu zielonego wodoru.

⁽⁷⁾ W ramach platformy inteligentnej specjalizacji (S3P).

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 final.

18. Z dużym zadowoleniem przyjmuje zapowiedziane w nowej strategii przemysłowej utworzenie europejskiego sojuszu na rzecz czystego wodoru. Apeluje, by szybko wdrożyć tę inicjatywę oraz ukierunkować ją na zielony wodór, aby umożliwić UE odgrywanie wiodącej roli w tej kluczowej technologii dzięki temu, że sojusz ten będzie wносił wkład w koordynację i wymianę wiedzy i doświadczeń. Wzywa do konsekwentnej realizacji zapowiedzianego przez Komisję włączania regionów i MŚP w ten sojusz.

19. Zwraca uwagę, że coraz większa integracja sektorów poprzez wykorzystanie tych samych źródeł energii wymaga bardziej systemowego podejścia do sektorów. KR podkreśla, że przedstawiona przez Komisję strategia zintegrowanego systemu energetycznego i strategia UE w zakresie wodoru⁽⁹⁾ muszą zaakcentować systemowe znaczenie zielonego wodoru w integracji sektorowej z innymi formami energii, takimi jak energia elektryczna, gazy odnawialne i paliwa elektroniczne, oraz jego znaczenie w przyszłym systemie energetycznym i gospodarczym, a także określać sposoby wdrażania korzystne dla tego systemu. Muszą one określać sposoby wdrażania korzystne dla tego systemu, wskazujące w jaki sposób dostosowane i nowe przepisy rynkowe mogą szybko doprowadzić do powstania sprawnie funkcjonującego rynku wodoru, który z jednej strony pozwala na dynamiczny rozwój produkcji i wykorzystania wodoru, a z drugiej strony jest dobrze zintegrowany z rynkami energii elektrycznej i gazu.

Wspierające prawodawstwo ramowe i rozwój infrastruktury w ramach Europejskiego Zielonego Ładu

20. Podkreśla, że dynamiczny rozwój energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej stanowi podstawę rozwoju rynku zielonego wodoru w Europie. Wzywa do przeglądu dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii (OZE II) w świetle przyjęcia bardziej rygorystycznych celów UE w zakresie klimatu do 2030 r.; szczególnie należy zwiększyć unijny cel dotyczący udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto. Zachęca państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do wyznaczania ambitnych celów krajowych, regionalnych i lokalnych w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii, takich jak energia wiatrowa i słoneczna. Oczekuje, że ogłoszona przez Komisję strategia na rzecz morskiej energii odnawialnej nada impuls rozwojowi tego sektora, między innymi zapewniając finansowanie innowacyjnych projektów produkcji zielonego wodoru na obszarach morskich.

21. Zaleca, aby Komisja zbadała, czy poprzez dyrektywę OZE II i akty delegowane zostaną zapewnione wystarczające zachęty do stosowania e-paliw w oparciu o emisje przemysłowe CO₂ lub o wychwytywanie i utylizację dwutlenku węgla (CCU) w fazie przejściowej. Należy jednak zadbać o to, by uniknięto również podwójnego rozliczania redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak i pełnego rozliczania e-paliw jako energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

22. Wzywa ponadto do szybkiego opracowania aktów delegowanych na podstawie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii (OZE II), aby wyjaśnić klasyfikację energii elektrycznej z sieci zasilającej wykorzystywanej do produkcji wodoru (art. 27) i minimalne wymogi dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do paliw syntetycznych (art. 25).

23. Podkreśla, że przy wykorzystywaniu energii elektrycznej z sieci do produkcji wodoru należy zapewnić prowadzenie elektrolizy w sposób odpowiadający potrzebom sieci i systemu (zarządzanie popytem). Apeluje, aby w strategii UE w zakresie wodoru i w odpowiednich strategiach na poziomie krajowym i regionalnym przewidziano stworzenie dodatkowych zdolności produkcji zielonej energii elektrycznej do celów elektrolizy.

24. Zwraca uwagę, że internalizacja kosztów zewnętrznych tworzy równe warunki działania dla różnych źródeł energii i zwiększa atrakcyjność gospodarczą zielonego wodoru. Popiera w związku z tym kompleksowy przegląd dyrektywy w sprawie opodatkowania energii w celu ujednoczenia opodatkowania energii z celami Europejskiego Zielonego Ładu oraz objęcia wodoru i e-paliw zakresem dyrektywy. Zachęca państwa członkowskie, by wykorzystywały dostępne już możliwości wprowadzania opodatkowania ekologicznego i przeznaczyły te dodatkowe dochody na zmniejszenia obciążeń podatkowych niskoemisyjnej energii elektrycznej.

25. Podkreśla, że unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) zapewnia znaczące zachęty do redukcji emisji gazów cieplarnianych w energochłonnych gałęziach przemysłu (np. w przemyśle chemicznym i stalowym), dla których zielony wodór stanowi kluczową opcję dekarbonizacji. W przeglądzie dyrektywy w sprawie handlu emisjami należy uwzględnić nowe cele w zakresie klimatu na 2030 r., np. poprzez zwiększenie współczynnika liniowego redukcji. Pewność inwestycyjną można zwiększyć poprzez wprowadzenie ceny minimalnej do systemu EU ETS.

26. Popiera opracowanie zgodnego z zasadami WTO mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂⁽¹⁰⁾ w odniesieniu do importowanych z państw trzecich produktów, których wytworzenie wiąże się z wysokimi emisjami i które silnie konkurują w skali międzynarodowej. Taki system – w połączeniu ze zmienionym systemem EU ETS – mógłby stanowić istotną zachętę do stosowania zielonego wodoru w energochłonnych sektorach przemysłu.

⁽⁹⁾ Zob. Plan działania Komisji Europejskiej – Ares(2020) 2722353.

⁽¹⁰⁾ Zob. wstępna ocena skutków regulacji Ares(2020) 1350037.

27. Wzywa Komisję do dokonania przeglądu rozporządzenia w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (TEN-E) ⁽¹¹⁾ oraz unijnych przepisów dotyczących europejskiego rynku gazu, w szczególności dyrektywy gazowej 2009/73/WE ⁽¹²⁾, aby umożliwić dynamiczny rozwój ekologicznej gospodarki wodorowej i transportu wodoru na całym obszarze UE. Obejmuje to np. określenie jednolitych i jasnych norm (np. dopuszczalnego udziału wodoru w sieci gazu ziemnego), odpowiednie dostosowanie wymogów dotyczących projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w zakresie TEN-E, skoordynowane planowanie infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej, przekształcanie infrastruktury gazowej oraz sformułowanie jasnych zasad dotyczących zatłaczania certyfikowanego wodoru wytwarzanego z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych do sieci gazu ziemnego. Konieczne jest także opracowanie podstawy prawnej dla publicznych sieci wodorowych niedyskryminacyjnym dostępem do sieci. KR zwraca uwagę, że rozwój i rozbudowa wyspecjalizowanych sieci wodorowych stanowi istotny warunek dostępności wodoru w czystej postaci dla zastosowań priorytetowych, w przypadku których prawdopodobnie nie będzie alternatyw dla wodoru.

28. Uważa, że przegląd rozporządzenia w sprawie transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) powinien kłaść większy nacisk na niskoemisyjne technologie napędu samochodów ciężarowych, autokarów i statków żeglugi śródlądowej, takie jak silniki elektryczne zasilane wodorowymi ogniwami paliwowymi lub prądem poprzez sieć trakcyjną oraz innymi rodzajami energii spełniającymi wymogi w zakresie zrównoważonego rozwoju i redukcji emisji. Rozwój odpowiedniej infrastruktury wzdłuż korytarzy sieci bazowej jest niezbędnym warunkiem rozpowszechnienia tych technologii. Instrument „Łącząc Europę” powinien zapewnić wystarczające środki na ten cel. Przegląd dyrektywy w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych umożliwia określenie szczegółowych wymogów dotyczących gęstości sieci stacji paliw wodorowych w państwach członkowskich.

29. Domaga się, aby Komisja umożliwiła wsparcie tworzenia infrastruktury rurociągów do przesyłu wodoru (budowa nowych rurociągów lub przekształcanie istniejących gazociągów) i tworzenia infrastruktury do jego magazynowania. Zaznacza, że rozwój i finansowanie transgranicznej infrastruktury wodorowej pomiędzy klastrami przemysłowymi stwarzają szanse gospodarcze. Z uwagi na planowanie przestrzenne i efektywność kosztową zalecana jest współpraca z innymi sektorami, które wymagają nowej infrastruktury energetycznej.

30. Wzywa Komisję, aby w ramach zapowiedzianej strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności priorytetowo potraktowała stosowanie zielonego wodoru i e-paliw jako uzupełnienie dla mobilności elektrycznej w obszarach ciężarowego, pasażerskiego transportu publicznego, transportu wodnego i lotniczego. Wymaga to jasnego i wiarygodnego planu działania oraz europejskich ram prawnych umożliwiających wspieranie korzystania z pojazdów niskoemisyjnych w ramach istniejących systemów poboru opłat drogowych.

Wsparcie za pomocą środków finansowych i regulacyjnych oraz pomoc państwa

31. Podkreśla, że rozwój gospodarki zielonego wodoru, w szczególności rozwój produkcji, musi być finansowany ze środków publicznych, ponieważ zielony wodór nie jest obecnie opłacalny ekonomicznie. Zaznacza, że przegląd wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią powinien utrzymać lub zwiększyć pole manewru dla instrumentów wsparcia w celu stymulowania wczesnego rozwoju rynku.

32. Przypomina, że zarówno koszty inwestycji, jak i koszty energii elektrycznej stanowią istotną część kosztów produkcji zielonego wodoru. Zasadniczo dostępne są zarówno instrumenty po stronie podaży, jak i popytu w celu wspierania produkcji zielonego wodoru. Mogą mieć one podobne skutki w zależności od ich konstrukcji. Dopłaty inwestycyjne oraz dotacje na zasilanie są możliwymi instrumentami podażowymi. KR podkreśla, że doświadczenie w sektorze energii elektrycznej pokazuje, iż gwarantowane przez pewien okres dochody mogą umożliwić zwiększenie zdolności produkcyjnej. Niemniej, aby stworzyć presję konkurencyjną, zarówno dotacje na zasilanie, jak i dopłaty inwestycyjne mogą być przedmiotem przetargu od samego początku.

33. Podkreśla, że środki regulacyjne mogą generować popyt na zielony wodór w niektórych sektorach lub obszarach zastosowań, co z kolei stymuluje rozwój produkcji. Cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych w odpowiednich sektorach mogą generować wiarygodny popyt na zielony wodór lub e-paliwa w połączeniu z takimi instrumentami jak obowiązkowe limity domieszek do paliw (np. transport lotniczy i morski), limity emisji gazów cieplarnianych dla dostawców paliwa lub limity emisji CO₂ dla floty (np. w przypadku samochodów ciężarowych lub autokarów). W tym

⁽¹¹⁾ Zob. wstępna ocena skutków regulacji Ares(2020) 2487772.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94).

kontekście KR wzywa państwa członkowskie, by podczas wdrażania dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii (OZE II) wykorzystały istniejące prawne pole manewru w celu promowania zielonego wodoru i e-paliw. Alternatywę dla zastosowań już obecnie wymagających dużych ilości wodoru mogą stanowić kontrakty różnic kursowych (Carbon Contracts for Difference), które kompensują różnicę między rzeczywistymi kosztami redukcji emisji ponoszonymi przez użytkowników a obecną ceną emisji dwutlenku węgla.

34. Zwraca uwagę, że zamówienia publiczne mogą również generować namacalny i przewidywalny popyt. Władze lokalne i regionalne mogą odegrać ważną rolę w tym zakresie, ponieważ parki samochodowe gmin i przedsiębiorstw komunalnych (np. pojazdy do sprzątnięcia ulic, śmieciarki, transport publiczny) stają się coraz częściej interesującymi zastosowaniami zielonego wodoru i innych neutralnych dla klimatu technologii napędowych.

35. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy na rzecz utworzenia ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI) dla zielonego wodoru. Zachęca Komisję do stworzenia ram prawnych dla projektów IPCEI dotyczących zielonego wodoru, a także do późniejszego wykorzystania go przez państwa członkowskie, a tym samym do uutorowania drogi dla dużych projektów demonstracyjnych. Szczególną uwagę należy poświęcić tworzeniu synergii między różnymi projektami IPCEI dotyczącymi wodoru w celu uniknięcia dylematu „co było pierwsze: jajko czy kura” w rozwoju łańcucha wartości zielonego wodoru.

36. Wzywa do zwiększenia wsparcia dla projektów demonstracyjnych dotyczących zielonego wodoru pochodzącego z funduszu innowacyjnego i funduszu modernizacyjnego w ramach EU ETS oraz do ukierunkowanego wsparcia zielonego wodoru w ramach programu InvestEU. Zachęca państwa członkowskie i regiony do wykorzystania w następnym okresie finansowania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w tym Interreg, na budowę i wzmocnienie regionalnych, lokalnych i międzyregionalnych klastrów wodorowych. Podkreśla potrzebę osiągnięcia na wszystkich szczeblach synergii między tymi funduszami, IPCEI, instrumentem „Łącząc Europę” i finansowaniem badań naukowych.

37. Z zadowoleniem przyjmuje przyjętą przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) nową politykę finansowania w sektorze energetycznym, w tym kształt nowego podejścia do finansowania w ramach programu usług doradczych InnovFin Advisory. W związku z tym apeluje o znaczne wspieranie przez EBI zielonego wodoru, z wykorzystaniem rozwiązań finansowych, z których mogą korzystać także MŚP i władze lokalne i regionalne lub wspierające je banki.

38. Uważa, że pojedynczy punkt kontaktowy na szczeblu UE mógłby znacznie ułatwić dostęp do finansowania projektów przedsiębiorstwom, w tym MŚP, oraz regionom i miastom.

39. Zaleca, aby państwa członkowskie, w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi lub ich krajowymi i regionalnymi stowarzyszeniami, uzupełniały wsparcie unijne krajowymi programami na rzecz projektów demonstracyjnych na większą skalę i żywych laboratoriów, a także na rzecz usieciowienia w skali kraju regionów produkujących wodór i wymiany między nimi.

40. Podkreśla, że potrzebne są długoterminowe sygnały, aby ukierunkować przepływy finansowe i kapitałowe sektora prywatnego na inwestycje w zieloną transformację wraz z gospodarką zielonego wodoru, również na rzecz innowacyjnych MŚP. Oczekuje wsparcia Komisji w tym względzie w zapowiedzianej strategii zrównoważonego finansowania.

Badania naukowe i innowacje

41. Podkreśla kluczową rolę badań i innowacji również podczas wdrażania na dużą skalę produkcji i stosowania zielonego wodoru. Muszą one dążyć do obniżenia kosztów we wszystkich ogniwach łańcucha wartości oraz do poprawy przewidywalności, wydajności i żywotności instalacji. W związku z tym zaleca, by w programie „Horyzont Europa” położono wyraźny nacisk na zielony wodór, w tym w ramach Misji na rzecz Zielonego Ładu, planu EPSTE i Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC).

42. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący wdrożenia europejskiego partnerstwa na rzecz czystego wodoru w ramach programu „Horyzont Europa” jako następcy Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH) ⁽¹³⁾. Zaleca poprawienie wyposażenia finansowego, mechanizmu i struktury partnerstwa w porównaniu ze Wspólnym Przedsięwzięciem FCH z należyтым uwzględnieniem szczególnego znaczenia władz lokalnych i regionalnych w celu wsparcia projektów demonstracyjnych dotyczących zielonego wodoru, w tym

⁽¹³⁾ Zob. wstępna ocena skutków regulacji Ares(2019) 4972390.

w ramach europejskiego partnerstwa na rzecz dolin wodorowych (European Hydrogen Valleys Partnership). Podkreśla, że ważnym celem partnerstwa musi być poprawa wymiany wiedzy i doświadczeń między regionami, między instytucjami UE, państwami członkowskimi oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, a także między przedsiębiorstwami.

43. Zachęca państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne, by w ramach swoich kompetencji w zakresie szkolnictwa wyższego i zawodowego propagowały kształcenie i szkolenie wykwalifikowanych pracowników i badaczy w całym łańcuchu wartości zielonego wodoru. Powinny one również ustanowić i doskonalić odpowiednie usługi doradcze, w szczególności dla MŚP. KR wzywa Komisję do wspierania takich starań, w szczególności w kontekście zapowiedzianego w nowej strategii przemysłowej dla Europy ⁽¹⁴⁾ nowego europejskiego paktu na rzecz umiejętności i europejskiego obszaru edukacji.

Wymiar międzynarodowy

44. Zwraca uwagę, że w perspektywie długoterminowej znaczna część popytu na paliwa wodorowe/e-paliwa może zostać zaspokojona przez przywóz z regionów o bardzo dobrych zasobach odnawialnych. Jednak w odniesieniu do importowanych paliw wodorowych/e-paliw muszą obowiązywać równie ambitne kryteria zrównoważonego rozwoju. Zaleca uwzględnienie w planie działania dotyczącym zielonego wodoru zarówno produkcji zielonego wodoru/e-paliw w krajach trzecich, jak i transportu do UE. KR zachęca również Komisję do nawiązania współpracy na wczesnym etapie z potencjalnymi krajami eksportującymi, a także z innymi krajami importującymi (np. z Japonią) w celu wspierania skoordynowanego rozwoju międzynarodowej czystej gospodarki wodorowej, stawiającej na pierwszym miejscu zielony wodór. Powinno temu towarzyszyć wzmocnienie odpowiednich inicjatyw międzynarodowych, takich jak inicjatywa wodorowa w ramach forum ministerialnego dotyczącego czystej energii oraz inicjatywa „Mission Innovation”. Podobnie jak w przypadku European Hydrogen Valleys Partnership, również tutaj należy zaangażować władze lokalne i regionalne.

Bruksela, dnia 2 lipca 2020 r.

Apostolos TZITIKOSTAS

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.